

CORAL

Xavier Gelabert, l'artesa

Joan Bagés ens descobreix el compositor manacorí

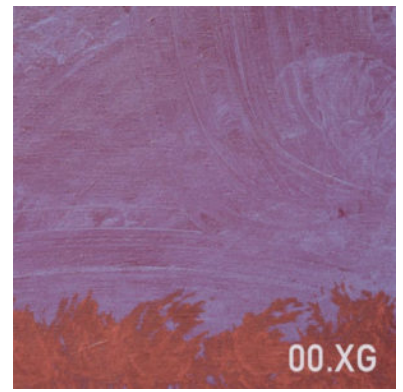
19-09-2020

Estem d'enhorabona. La discogràfica mallorquina **Cas Music** acaba de publicar un nou treball discogràfic, *00.XG*, del compositor manacorí **Xavier Gelabert** (1976). Teniu entre les mans un disc major de la música de creació actual. L'amic Xavier Gelabert, des d'aquest petit racó del món del sud de la mediterrània que és Manacor (Illes Balears), ens envia un missatge sonor potent, actual, directe, sincer i madur d'un compositor prolífic, constant i que domina l'ofici artesà d'esculpir el temps i l'espai sonor. No és en va que m'agrada definir a en Xavier com un artesà de la creació, ja que les seves partitures emanen un profund coneixement de l'ofici de músic. Sap que la música es treballa, i alhora, ell la viu amb passió desenfrenada. Sempre obert a seguir aprenent coses, com aquells grans mestres humils que saben que encara està tot per fer... fins el darrer dia. I així, dia a dia, so a so, en algun punt entremig entre la voluntat tenaç de l'artesà i l'aparent lleugeresa de la rutina diària, en Xavier acabarà batent una obra monumental. Les tres obres que conté aquest disc, i d'altres obres no incloses com *La Veu de les Gàrgoles*, en donen testimoni.

La música d'en Xavier dorm a Manacor però viu al món

Xavier Gelabert és un home de tracte fàcil i gens complicat, persona oberta com poques. Aquesta actitud vital es reflecteix en la seva música, però atenció, no és pas música lleugera, sinó amb una profunditat que deixa pòsit. Segurament, aquesta combinació de caràcter mediterrani i la recerca del missatge just i essencial és un tret característic de molts grans creadors de la nostra àrea geogràfica i cultural. Perquè Gelabert és conscient del seu context geogràfic i cultural. Un context amb grans tradicions culturals i històriques que són patrimoni de la humanitat però, alhora, ell és conscient de viure en un context proper que no resulta gens fàcil ni amable amb la creació musical actual. Sap que la creació és el seu destí i el seu mitjà vital i per això ell no resta pas a l'espera d'encàrrecs pomposos, capritxosos i mercantils per activar la imaginació. Doncs en Xavier és també un artista i pren la seva responsabilitat entre les seves mans per acompanyar-la. Com bon illenc sap que cal omplir el farcell de les seves virtuts musicals i navegar lluny si és necessari. Perquè la música d'en Xavier dorm a Manacor però viu al món.

En Xavier és agraït a la vida i al que la seva terra li proporciona, o almenys això és el que emana la seva corporeïtat. Sap extreure el millor del seu context més immediat, s'adapta, llaura la terra musicalment i ho retorna amb escreix a la seva societat amb genialitat feta música. Ell ha participat a la creació de projectes musicals corals diversos i alhora ha acompanyat intercanvis entre creadors d'arreu impulsant projectes col·lectius dins i fora de les institucions. Escriu música pels seus; pels seus músics, pels seus convilatans. Com el forner que fa el millor pa possible per alimentar els seus veïns, en Xavier també sap fer música de proximitat, sempre atent a les necessitats de la seva societat. Una peça d'orgue avui, una missa demà, una obra d'orquestra pel proper mes, una peça coral per tal celebració o festeig local, etc... i com aquell qui no vol, acaba fent la revolució amb un llenguatge que no fa concessions però que té el do d'estimar l'altre fent-li la música assequible però alhora suggerent, comprensible i bella. I d'això se'n diu ofici.

Caràtula del disc 00.XG

Diguem-ho clar, en Xavier fa territori, fa identitat, cultiva la cultura des de baix, sense discursos partidistes o grandiloqüents. En Xavier treballa. Treballa per a qui vol escoltar-lo, tingui el bagatge musical que tingui. A la seva música sempre hi ha diverses capes d'escolta i significació, algun punt d'ancoratge que no deixa enrere a ningú. És una música que tot i contenir missatges contundents no s'imposa a l'auditor. És una música que acompanya. I això ja és una actitud vital.

Segurament, el seu bagatge en el món del teatre el dota d'una habilitat especial per a comunicar. La seva música COMUNICA. Fixem-nos en els títols de les tres obres que conté el disc: *In blood we trust*, *La inescrutable veu de déu* i *La violació de Lucrecia*. Tres títols potents, suggerents i que ens obren la porta a una escolta INTENSA.

Aquest és un disc cultivat amb les millors llavors intel·lectuals de la música contemporània centre europea del segle XX, però també creix de la música sacra, litúrgica. Música que ell ha recollit d'una terra regada amb un humanisme militant segurament deutor del seu pas per La Capella de la Seu a Palma. La fe racional en l'home i la fe en el poder de l'art per donar-nos l'alerta quan calgui però també per embriagar-nos de bellesa i de profunditat reflexiva. En Xavier és una artista necessari.

Aquest disc en dona testimoni.

Reescoltant el disc no puc deixar de pensar en la música d'alguns grans compositors que es troben incrustats a la cadena genètica d'en Xavier, la música d'un compositor proper com en Xavier Carbonell, i la música llunyana geogràficament d'en Luigi Nono, entre d'altres noms. Però per favor, escolteu el disc!

Primer de tot, prepareu-vos un gin-tònic, disposeu-vos d'una bona butaca i doneu-vos temps. Porteu-vos davant d'un equip de so amb bons altaveus i pugeu el volum a tot drap. En dono fe que el viatge sonor serà transformador. Aquest viatge porta una tripulació coneguda i propera d'en Xavier, Octoechos Choir. Un cor de poc més d'un any de vida conformat per professionals de la música de diferents perfils i dirigit per ell mateix que ens regala música del segle XX i XXI, capaç de defensar la *Missa Syllabica* d'Arvo Pärt i les propostes musicals i sonores d'en Gelabert. Però el més important és que l'ofici d'en Xavier sap com pot sonar el cor, el que li pot donar musicalment i com fer, com aquell qui no vol, fruir naturalment la música entre els membres del cor.

El disc s'obre amb un obra mixta de pràcticament 25 minuts: *In blood we trust* per a cor i música electrònica. Un obra impactant en el missatge, en el contingut i en el so. Recomano escoltar-la a un volum considerable per apreciar i deixar-se portar pel so i l'ampli espectre de l'obra. El títol fa referència al lema nacional dels Estats Units "In God We Trust", però en aquesta proposta musical el lema és: "En la sang confiem". Metàfora del sacrifici inhumà, de la destrucció, de la guerra i del terror causat i imposat per les dictadures i els feixismes globals del segle XX, ja siguin d'esquerres o de dretes. Tota una declaració de principis, doncs en aquesta obra també hi tenen lloc personatges polítics actuals de dubtosa humanitat. És un toc d'alerta del món actual. En Xavier s'apropia de textos, discursos i himnes de feixistes, dictadors i dictadures per a crear una musicalitat pertorbadora i directa. L'obra s'obre amb un fragment del discurs pronunciat per José Anotónio Primo de Ribera al Teatre de la Comèdia de Madrid el dia 29 d'octubre de l'any 1933.

La música electrònica mixta ens envolta, ens captura i ens atrapa. Per moments, música claustrofòbica, música que ressona a dintre nostre, una veu de la consciència, una culpa col·lectiva. Una música electrònica que ens recorda a l'ús que en fa Luigi Nono, amb aquest so greu, intencionadament estrany, pertorbador. Una música electrònica que pren una forma com espectral, que evoluciona sensitivament en el temps. Però com a bon músic que és en Xavier sap trobar els punts formals necessaris per a que l'auditor no desconnecti, respiri i reflexioni. El material electrònic recorre tota l'obra, proper a la música "noise", a l'electrònica "underground" i a la música de masses sonores per síntesi electrònica. Ens evoca les textures orquestrals del recentment compositor traspassat Krzysztof Penderecki o la força de la música electrònica del gran Francisco Lopez. Si bé l'obra ens impacta i ens toca visceralment cal recordar que en Xavier treballa per capes de significació i això ens porta a no deixar escapar la part conceptual de l'obra i que ens remet a la recerca d'un significat explícit. És precisament en la secció aurea de l'obra que en Xavier ens deixa anar el missatge, un conjunt d'himnes de dictadures i de feixismes teixeixen una secció que ens fa pensar inevitablement a una gran obra del segle XX, l'obra electroacústica *Hymnen* de Karlheinz Stockhausen.

En Xavier coneix perfectament el poder del so que brota de la veu humana i en aquest disc en fa un ús extens, la veu apareix al cor però també apareix a la part electrònica creant un diàleg ric però també pertorbador i suggerent per a comunicar el què té a dir-nos. En aquesta obra, com també fa L. Nono, fragmenta en ocasions les paraules, el text i les frases. Les multiplica, mescla i crea textures puntillistes que naveguen entre la comprensió i la no comprensió del text. En d'altres ocasions deixa fluir el text en frases colpidores sobre el despropòsit del món inhumà que volen crear les dictadures. Cal remarcar l'ús de les consonants exagerades a l'inici de l'obra, tot un treball magistral d'amplificació sonora del so granular produït per la fragmentació del text. La veu apareix com la veu o les veus de tots els perseguits, en ocasions és la veu de la impossibilitat de dir o descriure l'horror. Seria aquesta l'única música possible després de l'extensió de l'ésser humà? Una partitura despullada de música que ens recorda a les partitures del jove compositor rus Dmitri Kourliandski però passades per sedàs d'un creador mediterrani. Una música on els músics es troben abocats al buit d'una música impossible on el músic sembla aparentment perdre la veu. Tan és així que en Xavier, en un determinat moment de l'obra, proposa al cor de tocar l'harmònica tot fusionant-se amb la part electrònica, la seva veu es dissol en un gest sonor dramàtic i queda absorbida per allò absolut.

Xavier gestiona magistralment la forma i l'expressió en aquesta obra que parteix d'uns materials mínims però combinats de forma justa. Les veus del cor apareixen en diversos plans i formes: textures puntillistes, frases en primer pla i frases en segon pla produint una sensació de missatge directe i missatges subliminals. Un ús de la microfonia i la veu al servei de l'expressió i una mixtura amb la part electrònica perfecta creant un sol tot. **Octoechos Choir** mostra una paleta sonora rica amb un control de tècniques de producció sonora basada en sons granulars, xiuxiuejats, i alhora un dicció clara, nítida, i tranquil·la.

No és en va que en aquesta obra en Xavier ens mostra diversos plans sonors pel que fa a l'ús de la veu i el recitat. Els dictadors, criden, imposen sonorament els seus discursos de forma histriònica, en canvi, el cor ens suggereix, ens parla a cau d'orella tot advertint-nos del món que vam construir i que potser un cop més estem reproduint. En Xavier un cop més amb el text explícit però també amb la música i el so fa passat de nou el missatge.

La segona obra que proposa el disc és *La inescrutable veu de déu* una obra sacra d'escena per a cor i música electrònica de quasi 25 minuts. Una obra que sonorament té quelcom de proper amb l'electrònica de la primera obra del disc: *In blood we trust*. Profunditat, sons reverberants, espais amplis i reflexius d'on emanen línies electròniques, bandes de freqüència que enriqueixen l'espectre sonor i evolucionen en el temps produint sensacions controlades i meticulosament compostes.

Per aquesta obra proposo d'escoltar-la també a un volum considerable; però en aquesta ocasió el cos em demana estar de peu, dret. Projectar l'obra en un gran espai de llum tènue i amb sonoritat reverberant per tal d'emfatitzar el so de les veus que ens transmeten el missatge sagrat de la quotidianitat. En Xavier utilitza el llatí per a fer passar el missatge. No cal saber llatí, perquè, certament no podem escapar de la seva sonoritat comunicadora. Un so que associem directament a quelcom que ens porta un missatge que vol ser escoltat. Ens sona a confessió, a revelació. És així que utilitzant el llatí i la seva sonoritat l'auditor queda atrapat a una escolta atenta i pausada.

Per aquesta ocasió, en Xavier ha utilitzat més de 40 proverbis sobre la vida quotidiana de Ramon Llull. Missatge sobre el saber estar, la bondat, el bon fer. L'obra és la transmissió del missatge de déu, la seva sonoritat que ressona a l'interior de Ramon Llull, doncs ell és l'únic que es capaç d'escoltar directament aquests missatges. En

Xavier m'explica que aquesta obra finalment és un reflexió sobre el rol del transmissor, del mestre capaç de revelar en l'alumne allò que li es inescrutable a simple vista.

L'obra comença amb un so dramàtic, una veu profunda que ressona al nostre interior. Un espai interior s'obre, les veus emanen de l'interior de la música electrònica, sons de respiracions, sons primaris, sons vocals percussius, i poc a poc, els textos se'ns revelen, se'ns transmeten. Es fan veu. En Xavier sap amb mestria guiar i alimentar l'escolta en la seva justa mesura, sense artificis, sempre amb un ritme pausat, mai imposat. Les parts cantades de forma austera però eficaç ens recorda a cants monòdics, propers al camp gregorià. Línies de llum que emanen de l'interior.

Els ingredients químics d'aquesta formula alquímica ja s'han exposat durant els primers cinc minuts de l'obra, a partir d'aquí és l'ofici de compositor qui treballa per desenvolupar una forma orgànica. L'obra va renovant l'escolta amb la perfecta combinació dels ingredients ja exposats, no es tracta de juxtaposició d'elements, es tracta de combinacions que treballen amb la memòria i la creació d'espais electrònics ressonants.

Finalment tanca el disc, a mode de tríptic, l'obra "La violació de Lucrecia". Un monodrama per a "cantatrice" i música electrònica. Una obra impactant, sobre tot per la força expressiva i sensual de la veu dramàtica de la Cristina Brunet, que amb els matisos i els recursos vocals que en Xavier li compona, la Cristina ens transmet amb dramatisme i encant el sofriment i l'angoixa que expressa el llibret. El text que ens proposa en Xavier Gelabert és una revisió personal del cèlebre poema de Shakespeare, "The Rape of Lucretia". Un poema que també va musicar Benjamin Britten basat en un llibret de Ronald Duncan.

Aquesta obra s'estructura en una intercalació de recitats i d'àries que guien i acompanyen el dolor que acaba ressentint l'auditor davant d'aquesta obra sonora. Si bé la primera obra d'aquest disc suggeria d'escoltar-la a un volum sonor considerable davant els altaveus, en aquesta ocasió, suggereixo una escolta amb auriculars de bona qualitat. Cercar la intimitat, el replegament i la proximitat amb la veu de la Cristina Brunet i sentir els matisos i els girs matèrics de l'expressió vocal plena de sensualitat i dolor.

L'obra s'inicia amb una frase electrònica que ens transporta precisament a la ralentització del temps, amb l'electrònica inicial en Xavier atura el temps per fer-nos concentrar sobre el primer dels recitats que introdueix l'obra: "Sang... Semen... Fluxos vaginals...". Un text directe carregat de dolor i magníficament interpretat per la Cristina; el seu dolor ens travessa el pit. L'electrònica es manté ens dos plans sonors. Una pulsació profunda constant i periòdica dona ritme i profunditat psicològica al recitat; el breu fragment electrònic inicial esdevé el toment de Lucrecia.

Tres recitats, 4 àries i un final es construeixen a base de sons vocals fregats, granulars, tremolosos, combinats amb sons vocals percussius que ressonen al cap de Lucrecia i de l'auditor. Un espai psicològic. Aquí cal remarcar el tractament electrònic de la veu, un tractament acurat que en ocasions sona a filtrat, com sorgint d'un transistor que retransmet el monodrama, com si Lucrecia ens recites i cantés des d'una altra dimensió psicològica. El contrast apareix amb les parts cantades en forma de tresets en glissando a les àries 2 i 4, com si es tractés d'una veu que aconsegueix alliberar-se de l'opressió i el dolor. L'ària 2 es impactant, un cant hipnòtic basat en una sola nota iterativa. Un punt fixat en el temps i espai, immòbil, com si Lucrecia no gosés moure's tot sabent el seu destí fatal. Un cop més Gelabert maneja la forma i guia l'audició intercalant matisos, recursos vocals i textuais de forma dramàtica que ens captiva i ens travessa.

La violació de Lucrecia és l'excusa d'en Xavier per comunicar-nos el dolor de les injustícies, de l'absència de llibertat i finalment un cant d'alliberament dels oprimits. Un cant a la llibertat individual i col·lectiva, un cant a la democràcia i a la lliure expressió.

Amb aquesta obra clou aquest disc imprescindible. Aquest és un disc-tríptic on Xavier Gelabert ens fa passar el missatge: Atenció als totalitarismes; siguem transmissors de valors essencials i necessari; lluitem per la Llibertat.

Octoechos Choir és l'instrument perfecte, la VEU que ens fa passar el missatge d'una manera rica, suggerent, sensual i contundent.

Deixa un comentari

L'adreça electrònica no es publicarà. Els camps necessaris estan marcats amb *

Comentari

Nom *

Correu electrònic *

Lloc web

☐ Desa el meu nom, correu electrònic i lloc web en aquest navegador per a la pròxima vegada que comenti.

Envia un comentari

Joan Bagés i Rubí

I MOLTS MÉS...

TEMPORADA 2020-21

COMPRAR ABONAMENTS

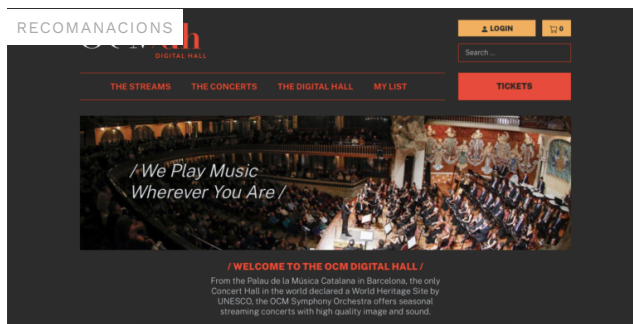
CRÍTICA

22-09-2020

Una Novena km. 0

RECOMANACIONS

22-09-2020

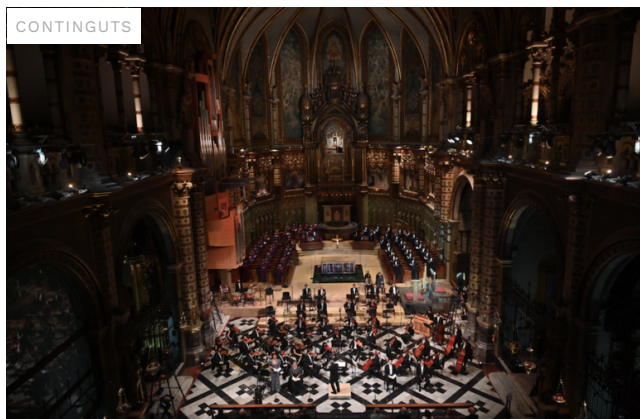
L'OCM es passa a l'streaming

No sabem si podem afirmar que és una caixa de sorpreses, però que l'Orquestra Simfònica Camera Musicae està en constant evolució...

—Loles Raventós García-Amorena

Ahir al vespre, l'Orquestra Simfònica Camera Musicae donà el tret de sortida a la seva temporada 2020-21 al Palau de la Música amb...

—Lloes Raventós García-Amorena

21-09-2020

Com parlar de l'inefable en temps pandèmics

Aquest setembre ha arrencat fort, i ja en teníem ganes, però tot s'està desenvolupant de forma força desorganitzada i un xic...

—Aina Vega Rofes

21-09-2020

Biennal: compromís amb la nova creació

La Biennal de quartets de corda ha estat l'aposta de L'Auditori per engegar la temporada i, malgrat els canvis de programació i...

—Aina Vega Rofes

Barcelona clàssica
Difusió i actualitat musical

QUI SOM

Barcelona Classica és un projecte creat per contribuir a la difusió de la música clàssica a la ciutat de Barcelona.

Equip
Contactar
Avis Legal

